

Výsledky výzkumu využívání sociálních sítí a přístup k dezinformacím ze strany studentů ve věku 15 – 17 let

1. Část: Využívání sociálních sítí

Výzkum byl realizován v rámci projektu

WISEME

Jak se na sociálních sítích vypořádat
proti dezinformacím a falešným zprávám

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora
a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA).
Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenesou odpovědnost

Tento dokument byl vytvořen pod licencí Creative Commons:

Uvedení autora – Nekomerční užití – Zachování licence (CC BY-NC-SA).

Celý dokument nebo jeho část může být použita, kopírována a šířena za předpokladu, že je uveden původ, není používán ke
komerčním účelům a není změněna jeho licence.

Všechna práva vyhrazena.

© Copyright 2024 ESIVER

Výzkum byl realizován v rámci projektu WISEME

Informace o projektu

Projekt	WISEME Jak se na sociálních sítích vypořádat proti dezinformacím a falešným zprávám The right use of social media to face disinformation and fake news
Projekt č.	2023-1-ES01-KA220-SCH-000152252
Typ dokumentu	Analýza výstupů z výzkumu
Jazyk	Čeština
Autoři	Odpovědná společnost, z. s. www.odpovednaspolecnost.cz Matěj Mareš, Martina Pokorná
Datum publikace	2025 / 03

Konsorcium projektu WISEME

NewCo.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Obsah

Informace o projektu.....	1
Konsorcium projektu WISEME.....	1
Obsah.....	0
Úvod.....	1
Shrnutí hlavních zjištění	2
Dominance Instagramu a TikToku	2
Vysoká časová zátěž a návykovost	2
Genderové rozdíly	2
Pasivita a opatrná interakce	2
Vnímání autenticity a tlaku	2
Význam sítí pro informace, ale i rizika	2
Přístup k užívání sociálních sítí studenty: podrobné výsledky výzkumu.....	3
Oblíbenost jednotlivých platforem	3
Nejpopulárnější sociální sítě mezi studenty	3
Středně populární sociální sítě	3
Niche platformy s nižším využitím	3
Rozdíly mezi častými a pravidelnými uživateli	4
Klíčové rozdíly mezi muži a ženami (pravidelné užívání)	4
Čas strávený na sociálních sítí studenty	5
Klíčové vzorce mezi častými uživateli sociálních sítí a mírou používání.....	5
Co tato data naznačují?.....	6
Využívání sociálních sítí podle věku	6
Vyhodnocení rozdílů v používání sociálních sítí podle věku (Častí a Pravidelní uživatelé)	6
Do jaké míry se skutečná povaha studentů shoduje s jejich online osobností.....	7
Počty účtů	7
Přístup k používání a role na sociálních sítích	9
Přístupy uživatelů jednotlivých sociálních sítí	10
Sociální sítě ve srovnání s off-line světem	11
Za jakým účelem studenti používají sociální sítě	12
Očekávání studentů od sociálních sítí	13
Vnímané výhody sociálních sítí.....	14
Pociťované nevýhody sociálních sítí.....	15

Úvod

Cílem zprávy je poskytnout datově podložený obraz mediální gramotnosti studentů a jejich připravenosti čelit dezinformacím v online prostředí. Výsledky tohoto šetření budou sloužit jako podklad pro další fáze projektu, zejména pro tvorbu výukových materiálů určených pro pedagogy.

Zpráva přináší přehled výsledků výzkumu zaměřeného na využívání sociálních sítí a přístup studentů ve věku 15 až 17 let k sociálním sítím a dezinformacím. Dokument je strukturován tak, aby poskytl podrobný vhled do toho, jak studenti používají různé sociální platformy, jaký k nim mají vztah, jak hodnotí jejich důvěryhodnost a jakým způsobem ověřují informace, se kterými se na těchto sítích setkávají.

Zpráva mapuje:

1. část obsahuje

- nejčastěji používané sociální sítě a míru jejich denního využívání,
- rozdíly v chování podle věku a pohlaví studentů,
- hlavní důvody a motivace, proč studenti sociální sítě používají,
- vnímané **výhody a nevýhody sociálních sítí** z pohledu mladých uživatelů,

2. část obsahuje

- způsoby, jakými **studenti získávají informace** a jak hodnotí jejich důvěryhodnost,
- **znalosti klíčových pojmů** souvisejících s dezinformacemi (např. hoax, deepfake, fact-checking),
- a **postoje studentů k fake news** – včetně jejich schopnosti je rozpoznat, případné zkušenosti se šířením a vnímání jejich dopadu.

Výzkum byl realizován v období května a června 2024 a celkově se do něj zapojilo 273 studentů ve věku 15 až 17. Celkem byly do výzkumu zapojeni studenti třech středních škol gymnaziálního typu.

Z hlediska interpretace je nezbytné vzít v potaz, že výsledky výzkumu odrážejí pohled a vyjádření samotných studentů.

Shrnutí hlavních zjištění | 1. část zprávy | Přístup k užívání sociálních sítí studenty

První část výzkumné zprávy se zaměřuje na to, jak studenti ve věku 15–17 let využívají sociální sítě. Výsledky ukazují, jaké sítě jsou mezi studenty nejrozšířenější a jak k nim studenti přistupují.

Dominance Instagramu a TikToku

- **Instagram** je nejpoužívanější sociální síť mezi studenty (94 % pravidelných uživatelů), s vysokou mírou každodenní aktivity (87 %).
- **TikTok** je silně návykový a oblíbenější u dívek (69 % vs. 40 %).
- **YouTube** slouží spíše ke konzumaci obsahu a je více využíván chlapci (88 % vs. 61 % dívek).
- **Facebook a Twitter** jsou mezi středoškoláky prakticky nevyužívané.

Vysoká časová zátěž a návykovost

- 75 % studentů tráví na sítích více než 1 hodinu denně; **36 % více než 3 hodiny**.
- 12 % studentů tráví na sítích více než 6 hodin.
- TikTok a Instagram vykazují nejvyšší míru návyku a každodenního zapojení.
- **90 % studentů začalo používat sociální sítě ve věku 13 let nebo mladším**

Genderové rozdíly

- Neexistuje rozdíl v tom, kdy studenti začali sítě používat – medián je **11 let** pro obě pohlaví.
- Rozdíly jsou však v preferencích platform a způsobech používání.

Pasivita a opatrná interakce

- Studenti převážně **obsah sledují (63 %)**, lajkují (61 %) a sdílejí (52 %), **ale jen málo z nich aktivně komentuje nebo vyjadřuje názory (21 %)**.
- Jen 8 % studentů využívá sítě pro sebevyjádření, a pouze 2 % chtějí být influencery.

Vnímání autenticity a tlaku

- 66 % studentů vnímá svou online osobnost jako věrný odraz své skutečné povahy.
- Přibližně třetina studentů cítí tlak na to, jak se prezentovat – mezi autenticitou a přizpůsobením oscilují.
- 5–10 % studentů se na sítích necítí propojeni s ostatními – zažívají pocit izolace.

Význam sítí pro informace, ale i rizika

- Hlavním přínosem sociálních sítí je **zábava (77 %) a přístup k informacím (66 %)**.
- Pouze menší část studentů sítě vnímá jako nástroj pro **vzdělávání nebo osobní rozvoj**.
- **Kyberšikana není běžná, ale existuje**, se setkala se s ní 8 % studentů (1 % je jí vystaveno pravidelně).
- Na **nevhodný obsah** na sítích narazilo 20 % studentů.

Zjištění ukazují, že mladí lidé vnímají sociální sítě jako důležitý, ale ambivalentní prostor – plný příležitostí ke spojení a zábavě, ale také tlaku a návykového chování. V edukaci je proto nezbytné nejen rozvíjet kritické myšlení a mediální gramotnost, ale i posilovat schopnost mladých reflektovat své digitální chování, rozpoznávat vnitřní tlaky a zachovávat si autenticitu.

Přístup k užívání sociálních sítí studenty | podrobné výsledky výzkumu

Oblíbenost jednotlivých platforem

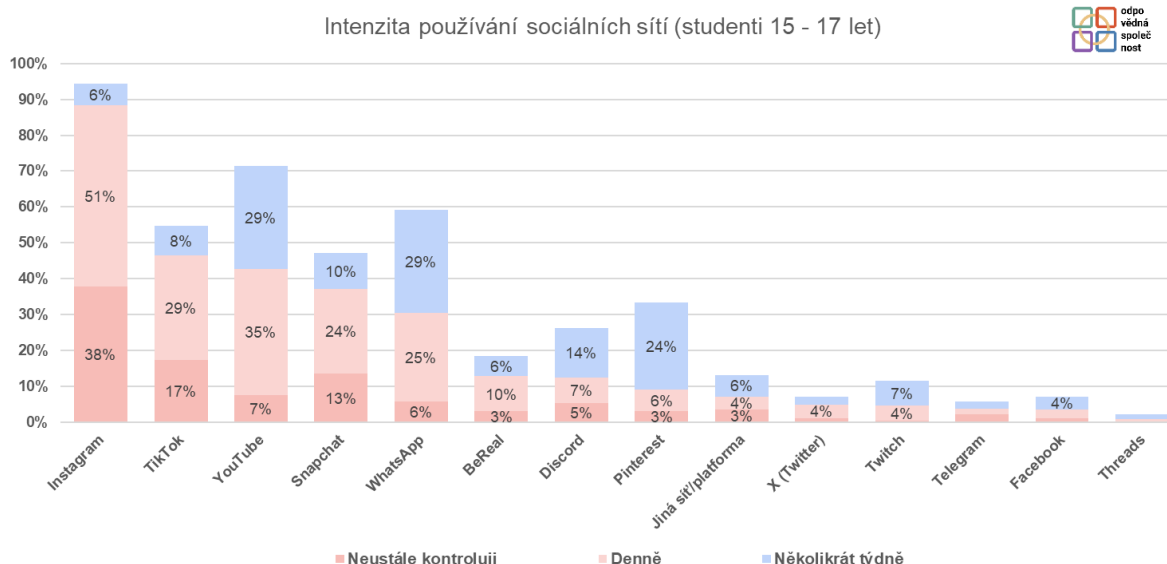
Instagram je hlavní sociální platformou mezi studenty, s nejvyšším podílem neustále kontrolujících uživatelů (38 %). Alespoň denně (dále také jako tzv. „častí uživatelé“) používá Instagram 87 % studentů. Alespoň jednou týdně (dále také jako tzv. „pravidelní uživatelé“) Instagram používá 94 % studentů.

Další oblíbenou platformou mezi studenty je **TikTok a YouTube**. Denně jej navštíví 47 %, resp. 43 % studentů.

WhatsApp je široce používaný, ale méně intenzivně než Instagram nebo TikTok.

Facebook a Twitter jsou mezi středoškoláky téměř nevyužívané.

Méně tradiční platformy jako Discord a Twitch dominují spíše u mužů.

Zdroj: Výzkum projektu WISEME. Odpovědná společnost, z. s. (2024)

Nejpopulárnější sociální síť mezi studenty

Instagram dominuje mezi studenty – 87 % ho používá denně nebo neustále a téměř 94 % alespoň několikrát týdně.

TikTok je oblíbený, ale méně návykový než Instagram – 46,7 % ho používá denně, ale až 55 % ho sleduje alespoň několikrát týdně.

YouTube je populární, i když méně častý – 42,8 % ho sleduje denně, zatímco 72,3 % ho sleduje alespoň několikrát týdně.

Středně populární sociální síť

Snapchat: Denně ho používá 36,8 % studentů, ale až 47 % ho sleduje několikrát týdně.

WhatsApp: Denně ho používá 29,8 %, ale pravidelně (min. několikrát týdně) ho využívá až 58,2 %.

BeReal: Používá ho méně studentů, ale jeho popularita roste – jen 18 % ho sleduje denně, ale 34 % alespoň několikrát týdně.

Niche platformy s nižším využitím

Facebook, X (Twitter), Telegram a Threads mají nízké zastoupení – denně je sleduje méně než 10 % studentů.

Pinterest: Používá 88 % žen, ale pouze 26 % mužů, což ukazuje silnou genderovou preferenci.

Discord a Twitch: Tyto platformy jsou daleko populárnější u mužů, především pro gaming a komunitní komunikaci.

Rozdíly mezi častými a pravidelnými uživateli

Některé platformy (např. **Instagram, TikTok, Snapchat**) mají vysoký podíl každodenních uživatelů, což naznačuje návykovost.

Naopak platformy jako **YouTube a WhatsApp** mají nižší podíl častých uživatelů, ale vysoký podíl pravidelných uživatelů – studenti je využívají konzistentně, ale ne nutně každý den.

Platformy jako **Discord a Twitch** jsou méně rozšířené, ale mezi svými uživateli mají věrnou komunitu pravidelných uživatelů.

Klíčové rozdíly mezi muži a ženami (pravidelné užívání)

Instagram je velmi populární u obou pohlaví (91,7 % mužů vs. 96,2 % žen).

TikTok je výrazně populárnější u žen (68,8 % vs. 39,7 % mužů).

YouTube využívá pravidelně 87,6 % mužů, ale jen 61,1 % žen.

Snapchat a Pinterest jsou častěji používány ženami než muži.

BeReal je u žen třikrát populárnější než u mužů (24,2 % vs. 9,1 %).

Discord a Twitch jsou výrazně častější u mužů než u žen.

WhatsApp používají podobně muži i ženy (~58–60 %).

Facebook, Twitter a Telegram mají podobně nízké zastoupení u obou skupin.

KLÍČOVÉ ZÁVĚRY:

- Instagram je hlavní sociální platformou mezi studenty
- Oblíbenou platformou mezi studenty je TikTok a YouTube
- Facebook a Twitter jsou mezi středoškoláky téměř nevyužívané.

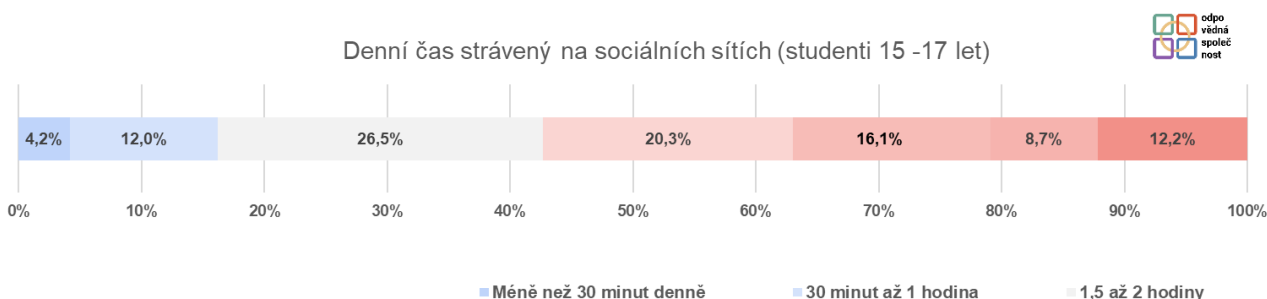
Čas strávený na sociálních sítích studenty

Většina studentů (75 %) tráví na sociálních sítích více než 1 hodinu denně.

Přibližně třetina studentů (36 %) tráví na sítích více než 3 hodiny denně.

Více než 6 hodin denně tráví na sítích 12 % studentů 6, což je významná skupina s vysokým rizikem návykového chování.

Jako **nejnávykovější platforma se ukazuje TikTok** s tím, že jeho uživatelé spadají do skupin s vysokou dobou denní dobou strávenou na sociálních sítích.

Zdroj: Výzkum projektu WISEME. Odpovědná společnost, z. s. (2024)

Klíčové vzorce mezi častými uživateli sociálních sítí a mírou používání

Instagram dominuje ve všech kategoriích (88–94 % častých uživatelů).

Už při celkové 1,5 hodině denně strávené na sociálních sítích ho 88 % uživatelů používá denně nebo neustále. U těch, kteří tráví 6+ hodin denně, je toto číslo 93,9 %, což ukazuje na silnou stabilní přítomnost na této síti.

TikTok ukazuje silnou závislost na celkovém používání sociálních médií:

Mezi těmi, kdo tráví 1,5 hodiny denně na sociálních sítích, je častých uživatelů 32,5 %.

U těch, kdo tráví 4,5 hodiny denně na sociálních sítích, toto číslo stoupá na 69,3 %.

U neaktivnějších uživatelů (6+ hodin denně) je častých uživatelů 72,7 %.

YouTube má méně častých uživatelů oproti jiným sítím:

Stabilně 40–50 % uživatelů ho používá denně, což je podstatně méně než Instagram nebo TikTok.

To naznačuje, že **YouTube je více platforma pro občasné sledování** než neustálé kontrolování obsahu.

Snapchat a BeReal jsou populárnější u intenzivních uživatelů sociálních sítí:

Snapchat roste z 26 % na 53 % mezi těmi, kdo tráví více než 4,5 hodiny na sítích.

BeReal má podobný vzorec – od 4 % u lehkých uživatelů po 36 % u těch neaktivnějších.

WhatsApp a Facebook nejsou platformami pro časté používání:

Twitch vykazuje silný skok u intenzivních uživatelů:

Mezi uživateli, kteří tráví méně než 4,5 hodiny denně na sociálních sítích, je Twitch zanedbatelný (3–4 %). U těch, kdo tráví 6+ hodin denně, však častých uživatelů skáče na 15 %, což naznačuje jeho popularitu mezi těmi, kdo tráví hodně času online.

Co tato data naznačují?

Instagram a TikTok jsou hlavní platformy s vysokou mírou návyku – mezi častými uživateli sociálních sítí mají extrémně vysokou přítomnost.

YouTube je stabilní, ale méně "návykový" – i mezi neaktivnějšími uživateli ho jako častou síť používá méně než polovina.

Snapchat a BeReal rostou spolu s větším časem stráveným na sociálních sítích, což ukazuje jejich větší přitažlivost pro intenzivní uživatele.

Twitch a Discord jsou populární hlavně mezi těmi, kdo tráví na sociálních sítích nejvíce času.

WhatsApp, Facebook a Telegram nejsou výrazně propojeny s vysokým užíváním sociálních sítí, což naznačuje jejich menší roli v každodenním životě studentů.

Využívání sociálních sítí podle věku

Průměrně studenti začínají s používáním sociálních sítí ve věku 11–12 let, což naznačuje, že většina z nich se k sociálním médiím dostane ještě před začátkem střední školy.

Kvantily věku, kdy studenti začali používat sociální sítě:

25. percentil (Q1): 10 let → Čtvrtina studentů začala používat sociální sítě před 10. rokem.

50. percentil (Median/Q2): 11 let → Polovina studentů začala používat sociální sítě do 11 let.

75. percentil (Q3): 11 let → Tři čtvrtiny studentů začaly používat sociální sítě do 11 let.

90. percentil: 13,5 let → **90 % studentů začalo používat sociální sítě ve věku 13 let nebo mladším.**

To znamená, že pouze 10 % studentů začalo používat sociální sítě až po 13. roce. Sociální média se tedy stávají běžnou součástí života studentů již v mladém věku.

KLÍČOVÉ ZÁVĚRY:

- Mezi muži a ženami není žádný rozdíl v tom, kdy začali používat sociální sítě.
- Medián pro obě pohlaví je 11 let, což znamená, že polovina studentů se k sociálním sítím dostala do 11 let.
- 90. percentil je 13,5 roku pro obě pohlaví, což znamená, že jen 10 % studentů začalo používat sociální sítě až po 13. roce.

Vyhodnocení rozdílů v používání sociálních sítí podle věku (Častí a Pravidelní uživatelé)

1. Instagram je dominantní napříč všemi věkovými skupinami

Více než 85 % všech věkových kategorií jsou častí uživatelé, přičemž mezi pravidelnými uživateli se procento blíží 100 %.

2. TikTok je oblíbenější u mladších studentů

Mezi 15letými častými uživateli je TikTok na 56 %, zatímco u 16- a 17letých klesá ke 42–46 %.

3. YouTube zůstává relativně stabilní, ale méně častý mezi staršími studenty

U 15–17letých je pravidelným uživatelem kolem 70 % studentů.

4. Snapchat a BeReal jsou více populární mezi mladšími studenty

U 15letých je Snapchat častěji používaný než u 17letých (56 % vs. 42 %).

BeReal roste u mladších ročníků, ale starší ho tolik nepoužívají.

5. Discord a Twitch jsou výrazně populárnější u 15letých

Discord mezi častými uživateli dosahuje 14–18 %, což naznačuje jeho použití hlavně v herních komunitách.

Twitch se drží kolem 3–15 %, přičemž jeho největší skupina jsou nejmladší uživatelé.

6. **WhatsApp, Facebook a X (Twitter)** nejsou pro studenty prioritní

Facebook je extrémně málo využívaný (pod 5 % napříč věkem).

X (Twitter) je téměř nevyužívaný, i mezi staršími studenty.

WhatsApp se drží stabilně kolem 30–40 % častých uživatelů, ale s poklesem u 18letých.

7. **Pinterest** je častější u mladších studentek

Nejvyšší využití je mezi 15letými (34 %) a poté klesá k 18 letům (18 %).

KLÍČOVÉ ZÁVĚRY:

- ✚ **Mladší studenti (15–16 let) používají sociální sítě více návykově, zejména TikTok, Snapchat a Discord.**
- ✚ Instagram je dominantní napříč všemi věkovými skupinami, zatímco YouTube je více oblíbené u mladších studentů.

Do jaké míry se skutečná povaha studentů shoduje s jejich online osobností

Procentuální rozložení odpovědí na otázku, do jaké míry se skutečná povaha studentů shoduje s jejich online osobností:

46 % studentů odpovědělo "4 - Velmi", což znamená, že se vnímají na sociálních sítích jako téměř stejná osoba jako v reálném životě.

34 % studentů odpovědělo "3 - Středně", což naznačuje určité rozdíly mezi jejich skutečnou a online osobností.

20 % studentů odpovědělo "5 - Úplně", což znamená, že se na sociálních sítích cítí naprosto stejně jako v realitě.

KLÍČOVÉ ZÁVĚRY:

- ✚ **Dvě třetiny studentů (66 %) vidí svou online osobnost jako věrný odraz své skutečné povahy** (hodnocení 4 nebo 5).
- ✚ Přibližně třetina (34 %) vnímá určité odlišnosti mezi sebou a svou online osobností.
- ✚ Nikdo neodpověděl hodnotami 1 (vůbec ne) nebo 2 (málo), což znamená, že **většina studentů se cítí na sociálních sítích autenticky.**

Počty účtů

Instagram a TikTok jsou platformy, kde studenti nejčastěji vlastní více účtů, zatímco Snapchat a WhatsApp jsou většinou používány s jedním účtem.

Klíčové poznatky podle jednotlivých platforem:

Instagram

Nejčastěji má student více než jeden účet.

39 % uvedlo, že mají 2 účty, a dalších 27 % má 3 a více účtů. Pouze 1,5 % studentů nemá účet na Instagramu.

- *Instagram je tedy nejen nejpoužívanější síť, ale zároveň prostor pro více identit (např. soukromý vs. veřejný profil).*

TikTok

38 % studentů TikTok nepoužívá. Z těch, kteří jej používají, má většina pouze 1 účet (43 %).

Více účtů má 19 % studentů.

- *TikTok je méně často využíván k udržování více identit, což může souviset s jeho obsahem (videoformát) a algoritmem.*

YouTube

Většina studentů (73 %) má 1 účet. 7 % má více než 2 účty, a 7 % účet vůbec nemá.

► *YouTube je pro studenty zjevně spíše „pasivní platformou“ – pro konzumaci obsahu, nikoliv pro aktivní správu více identit.*

Snapchat

34 % studentů Snapchat nepoužívá.

60 % má jeden účet, a 6 % má více než 2 účty.

► *Snapchat slouží hlavně pro přímou komunikaci, což odpovídá nižší potřebě spravovat více účtů.*

WhatsApp

Pouze 8 % studentů WhatsApp nepoužívá. Až 91 % studentů má pouze 1 účet, více než jeden účet uvedlo méně než 1 % studentů.

► *WhatsApp je primárně komunikační nástroj – studenti zde nemají potřebu více účtů, což podporuje jeho vnímání jako „nástroje“, ne „platformy“.*

KLÍČOVÉ ZÁVĚRY:

- ✚ **Instagram je platformou, kde je zdaleka nejčastější vlastnictví více účtů.** Tento jev může reflektovat touhu po soukromí (tzv. „finsta“ – fake Instagram), separaci mezi osobním a veřejným já, nebo experimentování s identitou.
- ✚ U většiny ostatních sítí (TikTok, WhatsApp, YouTube, Snapchat) studenti mají typicky jen jeden účet. To naznačuje, že tyto platformy nejsou využívány k paralelnímu budování více online identit, ale spíše jako nástroje pro komunikaci nebo konzumaci obsahu.
- ✚ Výrazný podíl studentů (zejména u TikToku a Snapchatu) dané platformy nepoužívá, což ukazuje i na rozdíly v preferencích a digitální kultuře mezi jednotlivými studenty.

Doporučení pro vzdělávání:

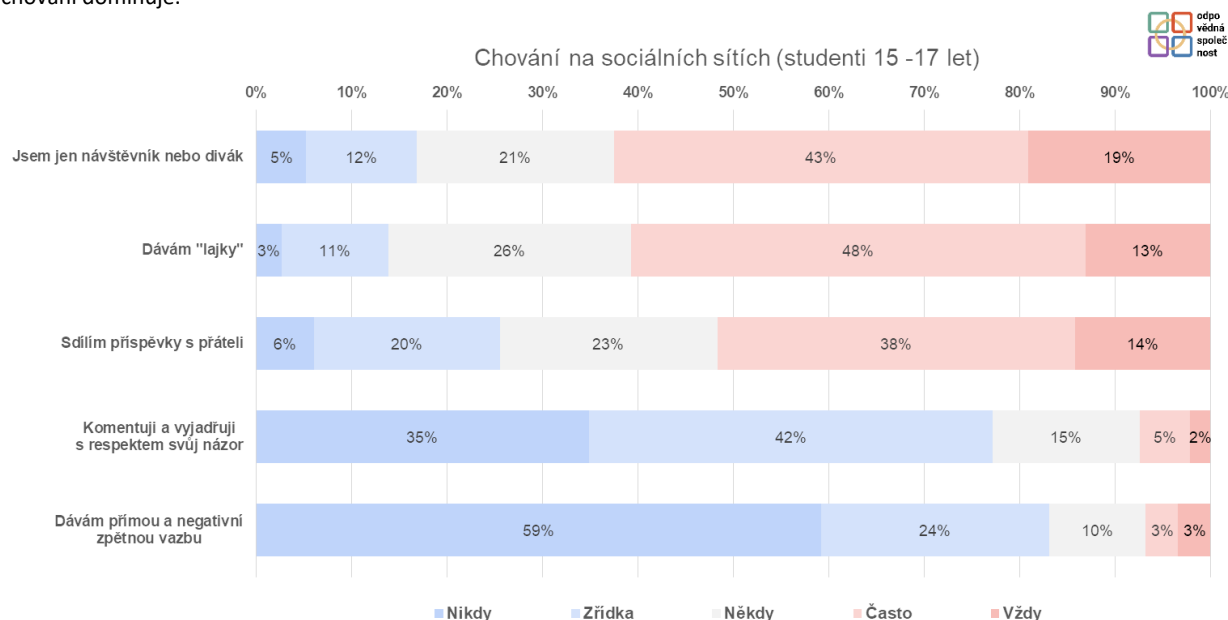
Zaměřit se na vysvětlování důvodů, proč si studenti zakládají více účtů – osobní/profesní separace, anonymita, tlak na sebeprezentaci.

Diskuse o digitální identitě – jakým způsobem různé účty reflektují naše role, jak ovlivňují vztahy a duševní zdraví.

Posílit mediální a digitální gramotnost v oblastech digitální stopa, ochrana soukromí, autenticita vs. inscenovaná identita.

Přístup k používání a role na sociálních sítích

Většina studentů ve věku 15–17 let na sociálních sítích zaujímá převážně pasivní nebo mírně interaktivní roli – nejčastěji sledují obsah, lajkují příspěvky nebo sdílí s přáteli. Aktivní tvorba, vyjadřování názorů a negativní interakce jsou naopak vzácné. Sociální média tak slouží zejména jako prostředek ke spotřebě obsahu a k nenáročnému zapojení, přičemž respektující a bezpečné chování dominuje.

Zdroj: Výzkum projektu WISEME. Odpovědná společnost, z. s. (2024)

Hlavní zjištění:

1. Pasivní konzumace obsahu je dominantní:

- 63 % studentů uvedlo, že obsah sledují "Často" nebo "Vždy".
- To potvrzuje, že většina studentů sociální média využívá spíše jako informační nebo zábavní kanál, než jako prostor pro vlastní vyjádření.

2. Lajkování jako nejčastější forma interakce:

- 61 % studentů lajkuje příspěvky "Často" nebo "Vždy".
- Jde o jednoduchý způsob zapojení, který nevyžaduje hlubší aktivitu ani vyjadřování názoru.

3. Sdílení obsahu s přáteli je běžné:

- 52 % studentů sdílí příspěvky "Často" nebo "Vždy".
- Ukazuje se, že sociální média jsou pro studenty důležitým prostředkem sociální interakce a potvrzování přátelských vztahů.

4. Aktivní komentování je spíše výjimečné:

- Pouze 21 % studentů komentuje příspěvky s respektem "Často" nebo "Vždy".
- To může souviset s obavou ze zpětné vazby nebo s neochotou vyjadřovat veřejně své názory.

5. Negativní interakce jsou vzácné:

- 60 % studentů uvedlo, že nikdy neposkytují negativní zpětnou vazbu.
- V kombinaci s nízkou četností u této kategorie (jen 2 % často nebo vždy) to ukazuje na relativně bezpečné a respektující chování mezi studenty online.

Interpretace:

Studenti v tomto věku se na sociálních sítích pohybují **spíše jako pozorovatelé a podporovatelé než jako tvůrci nebo diskutující**. Jejich chování je většinou pozitivní nebo neutrální a velmi zřídka se uchylují k negativním formám interakce. To vytváří základ pro pozitivní digitální prostředí, ale zároveň může znamenat nízkou úroveň veřejného vyjadřování vlastních názorů nebo angažovanosti v diskusi.

Přístupy uživatelů jednotlivých sociálních sítí

- Studenti, kteří aktivně používají sociální sítě (častěji než „zřídka“), mají tendenci být interaktivnější:
 - Silná korelace mezi častým používáním TikToku a sdílením příspěvků (0,37).
 - Podobná korelace mezi častým používáním Instagramu a lajkováním příspěvků (0,38).
- YouTube a WhatsApp nemají výraznou souvislost se sdílením nebo komentováním:
 - YouTube (0,12) a WhatsApp (0,08) mají jen slabou korelaci s lajkováním.
 - YouTube je dokonce mírně negativně korelován s aktivním komentováním (-0,04), což naznačuje, že se používá spíše jako pasivní platforma.
- Snapchat a TikTok podporují interaktivnější chování:
 - Snapchat (0,22) a TikTok (0,35) jsou spojeny s vyšší tendencí sdílet obsah s přáteli.
 - TikTok (0,14) má vyšší vliv na aktivní vyjadřování názorů než jiné sítě.
- Negativní zpětná vazba není silně spojena s konkrétními platformami.

ZÁVĚRY:

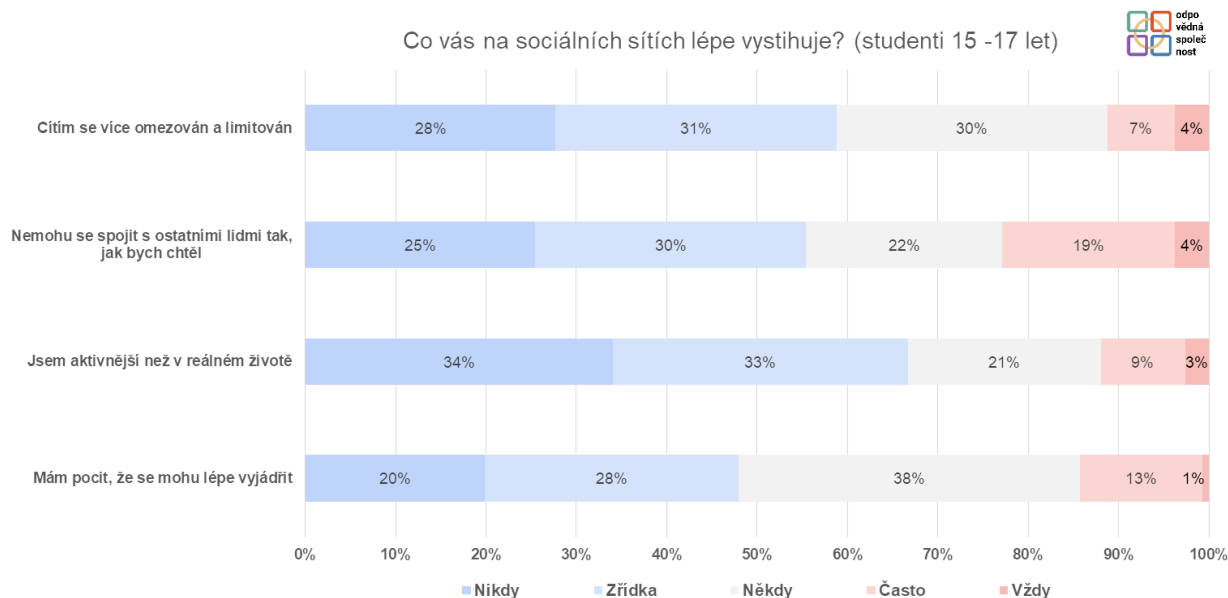
- ✚ Instagram a TikTok jsou nejvíce spojeny s aktivním zapojením (lajkování, sdílení).
- ✚ YouTube a WhatsApp mají spíše pasivní roli – lidé je používají, ale méně interagují.
- ✚ Snapchat a TikTok podporují sociální interakci více než jiné platformy.
- ✚ Negativní zpětná vazba není silně vázána na žádnou platformu, což naznačuje, že ji ovlivňují jiné faktory než samotné používání sociálních sítí.

Sociální sítě ve srovnání s off-line světem

Dle vyjádření samotných studentů **digitální prostředí pro většinu z nich (67 %) nenahrazuje sociální aktivitu v off-line světě**, a ukazuje, že může sloužit spíše jako doplněk než alternativní prostor pro vyjadřování či společenskou angažovanost.

Téměř čtvrtina studentů se na sociálních nedokáže se s vrstevníky propojit tak, jak by chtěli. Existuje tak poměrně výrazná skupina studentů, pro kterou mohou mít sociální sítě negativní dopady v oblasti duševního zdraví.

Jen 14 % studentů má pocit, že se na sociálních sítích může lépe vyjádřit než v off-line světě.

Zdroj: Výzkum projektu WISEME. Odpovědná společnost, z. s. (2024)

Za jakým účelem studenti používají sociální sítě

Sociální sítě pro studenty plní především funkci zábavní, informační a vztahovou, zatímco výrazně méně jsou využívány pro vzdělávání, seberealizaci nebo tvořivost.

Zábava dominuje

- **Téměř 80 % studentů uvedlo, že používá sociální média za účelem zábavy často nebo vždy.**
- To zcela potvrzuje roli sítí jako hlavního nástroje pro odpočinek, relaxaci a trávení volného času.

Spojení s ostatními

- **64 % studentů uvedlo, že se prostřednictvím sociálních sítí propojují s ostatními lidmi.**
- Sítě zde plní svou původní funkci – udržování kontaktů a sociálních vazeb.

Informace a přehled o dění

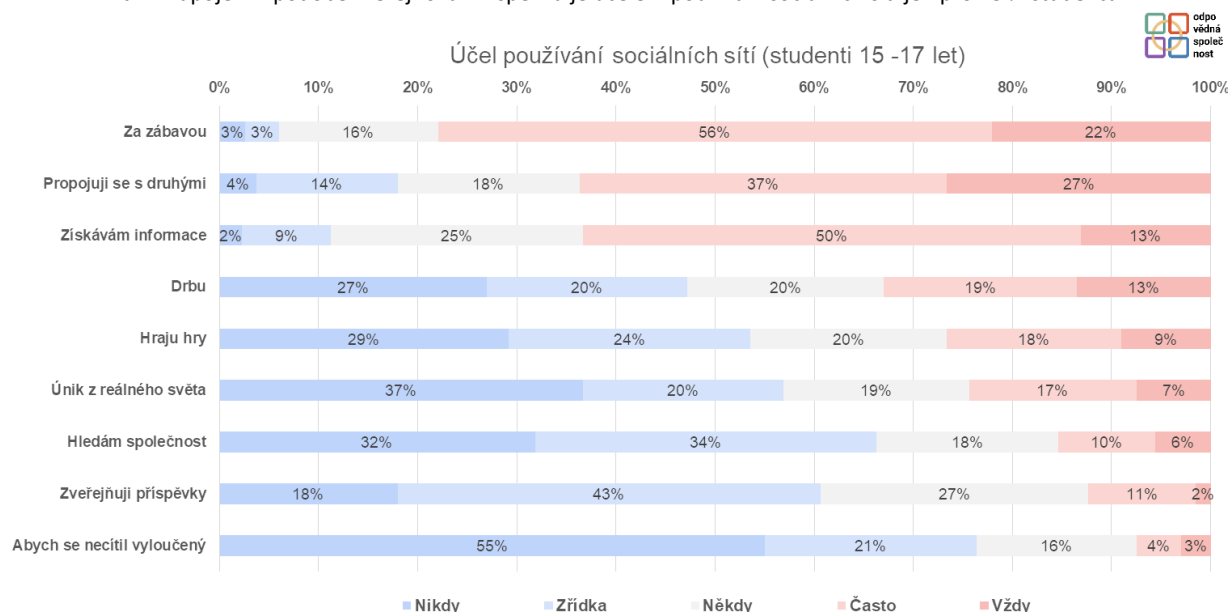
- **63 % studentů používá sociální sítě k získávání informací často nebo vždy.**
- Sociální sítě tak slouží jako významný zdroj zpravodajství i každodenní orientace.

Hraní her a „drby“ hrají menší roli

- Pouze menší část studentů používá sociální média pro hraní her nebo drbání – tyto účely byly zastoupeny výrazně méně často.

Zveřejňování příspěvků

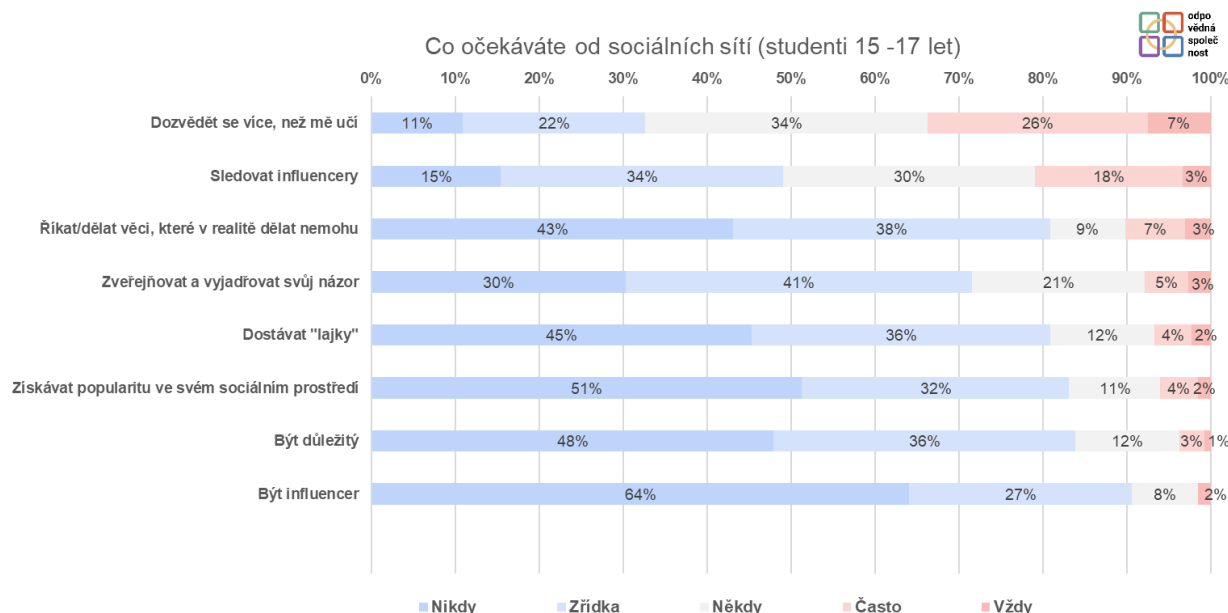
- Aktivní zapojení v podobě zveřejňování příspěvků je účelem používání sociálních sítí jen pro 13 % studentů.

Zdroj: Výzkum projektu WISEME. Odpovědná společnost, z. s. (2024)

Očekávání studentů od sociálních sítí

Většina studentů používá sociální sítě pasivně – pouze pětina je sleduje kvůli influencerům a jen třetina je vnímá jako prostor pro inspiraci či osobní rozvoj. Sebevyjádření je okrajovou motivací, aktivně své názory sdílí jen 8 % studentů. Na získávání lajků a sledujících klade důraz minimum z nich a ambici stát se influencerem má jen 2 % dotázaných.

Zdroj: Výzkum projektu WISEME. Odpovědná společnost, z. s. (2024)

KLÍČOVÉ POZNATKY:

Sledování influencerů

Dle vlastního vyjádření, **jen 21 % studentů sleduje sociální sítě zejména kvůli influencerům**. Polovina studentů pak influencery nevyhledává vůbec (15 %) nebo jen zřídka (34 %).

Hledání inspirace a osobní rozvoj jsou také důležité

Sociální sítě využívá k inspiraci a osobnímu rozvoji formou **hledání nových informací pouze třetina studentů**. Třetina někdy a třetina jen zřídka nebo nikdy. Jen část mladých lidí vnímá tyto platformy jako prostor pro získávání podnětů a rozšiřování obzorů.

Sebevyjádření není pro studenty klíčové

Jen 8 % studentů využívá sociální sítě pro vyjadřování vlastního názoru. Téměř čtvrtina studentů sociální sítě k vyjadřování vlastního názoru vůbec nevyužívá nebo jen zřídka. To znamená, že většina studentů využívá sítě spíše pasivně a sebevyjádření není jejich hlavní motivací.

Hledání potvrzení (lajky, sledující) je méně důležité

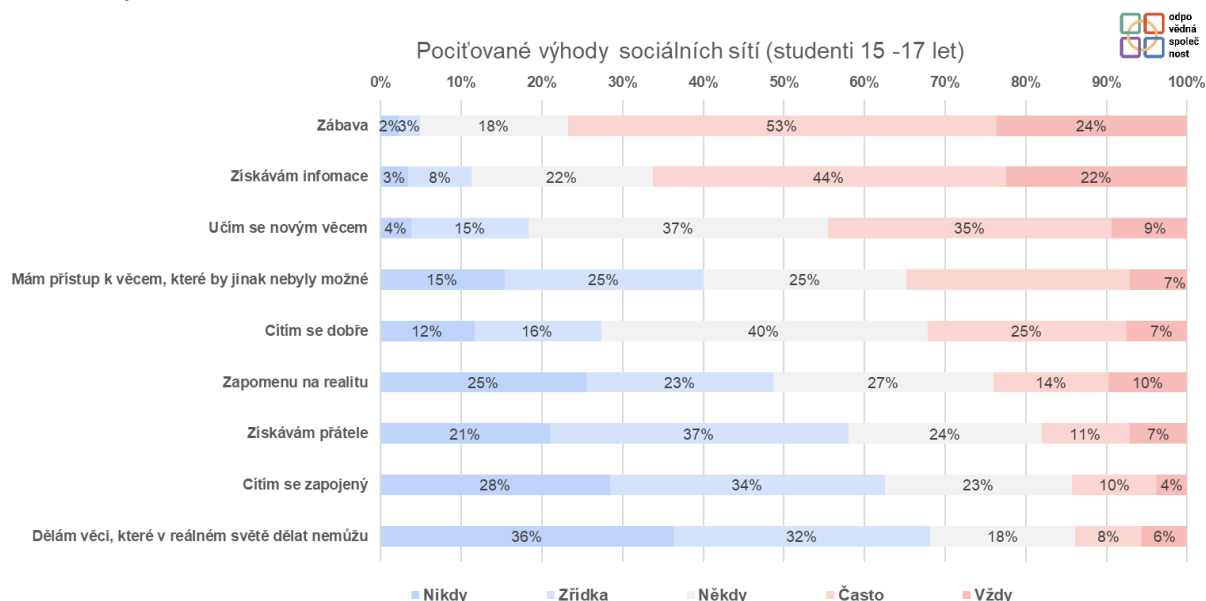
Na získávání lajků nebo sledujících klade důraz pouze 6 % studentů, kteří uvedli, že jim na tom vždy nebo často záleží. Naopak více než 81 % odpovědělo, že jim na tom nezáleží vůbec nebo jen zřídka. Potvrzení a sociální validace tedy nejsou hlavním hnacím motivem pro většinu mladých uživatelů.

Možnost stát se influencerem není cílem většiny studentů

Stát se influencerem není pro 91 % studentů cílem jejich působení na sociálních sítích. **Jen velmi malá část mladých lidí (2 %) má ambice stát se internetovými celebritami**.

Vnímané výhody sociálních sítí

Sociální sítě studenti nejčastěji vnímají jako nástroj pro **získávání informací (66 %)** a **zábavu (77 %)**. Téměř třetina studentů uvádí, že se prostřednictvím sítí **učí novým věcem**, a čtvrtina vnímá, že jim sítě dávají **přístup k věcem, které by jinak neměli k dispozici**. Emoční přínosy, jako je **pocit, že se cítí dobře** nebo **zapojení do dění**, zažívá spíše menšina studentů – většina je uvádí pouze „někdy“ nebo „zřídka“. Jen malá část mladých vnímá, že by jim sítě **pomáhaly navazovat přátelství**, nebo že by na nich **dělali věci, které by si v reálném světě nedovolili**.

Zdroj: Výzkum projektu WISEME. Odpovědná společnost, z. s. (2024)

SHRNUTÍ KLÍČOVÝCH POZNATKŮ:

Zábava a informace dominují mezi vnímanými výhodami

Až 77 % studentů používá sítě kvůli zábavě, 66 % kvůli získávání informací.

Učení a přístup k novým věcem vnímá jako výhodu menší část studentů

Přibližně třetina studentů uvádí, že se díky sítím něco nového naučí.

Sociální přínosy jako navazování přátelství nebo pocit zapojení jsou méně časté

Jen 18 % studentů považuje navazování přátelství za častou výhodu, pocit zapojení pravidelně zažívá pouze 14 %.

Většina studentů se na sítích necítí výrazně lépe nebo odlišně než v reálném životě

Pocit, že se díky sítím cítí dobře, uvádí jako „častý“ nebo „vždy“ pouze 32 % studentů.

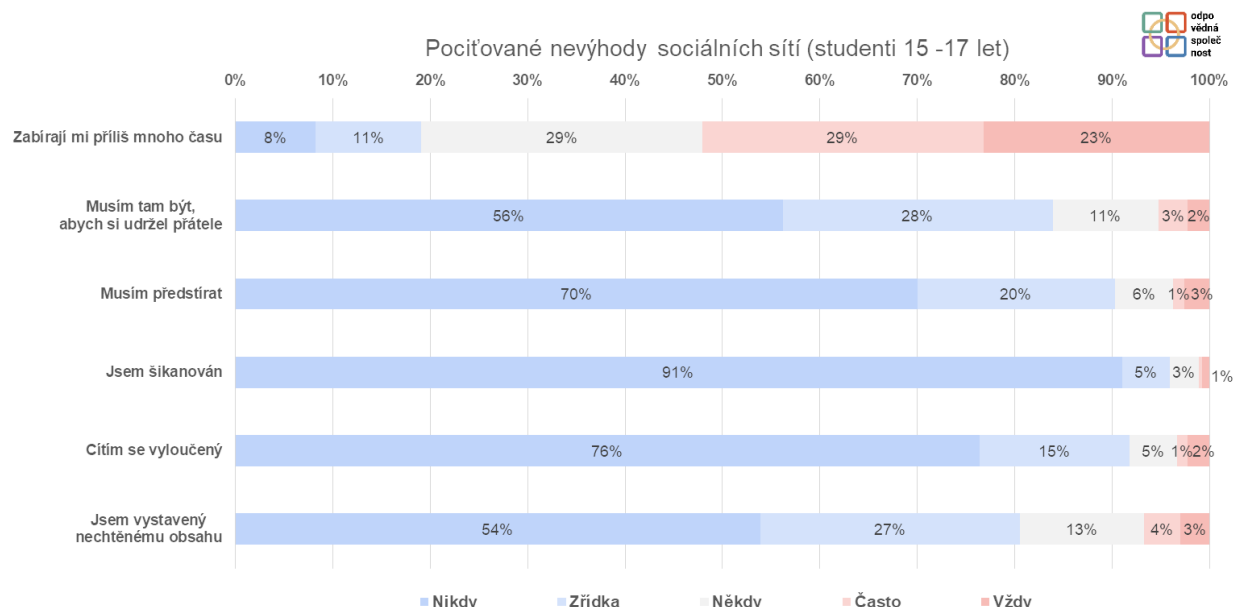
ZÁVĚRY:

- Největší vnímanou výhodou sociálních sítí je zábava a přístup k informacím.
- Vzdělávací a rozvojové přínosy jsou zaznamenávány méně často, ale nejsou zanedbatelné.
- Sociální a emoční přínosy, jako je přátelství, zapojení nebo pozitivní pocity, jsou přítomny jen u části studentů.
- Většina mladých nevyužívá sítě jako náhradu reálného světa, ale spíše jako doplněk volnočasových a informačních aktivit.

Pocitované nevýhody sociálních sítí

Studenti ve věku 15–17 let vnímají nejčastější nevýhody sociálních sítí především v **časové náročnosti a tlaku na vlastní prezentaci**. Přibližně polovina studentů uvedla, že jim sítě zabírají příliš mnoho času, což může poukazovat na problém s digitálním přetížením a potenciální závislostí.

Pocit vyloučení, nevhodný obsah a v menší míře také **zkušenosti s kyberšikanou** uvádí malý podíl studentů, přesto je třeba se těmto otázkám věnovat.

Zdroj: Výzkum projektu WISEME. Odpovědná společnost, z. s. (2024)

SHRNUTÍ KLÍČOVÝCH POZNATKŮ:

Nejčastější obava je, že sociální sítě zabírají příliš mnoho času

Více než 50 % studentů cítí, že sociální média spotřebovávají velkou část jejich času.

Většina studentů nevidí sociální sítě jako nutnost pro udržení přátelství

Přes 80 % studentů nepocituje sociální tlak na online přítomnost.

Většina studentů necítí tlak na přetvářku

Většina studentů (80 %) uvádí, že nemusí na sociálních sítích předstírat.

Kyberšikana není běžná, ale existuje

S kyberšikanou se setkala 8 % studentů.

Pocit vyloučení je přítomen jen u menšiny studentů

Jen 8 % studentů se alespoň někdy kvůli sociálním médiím cítí izolovaní.

Vystavení nechtěnému obsahu je poměrně běžné

Více než polovina (54 %) studentů se dle vlastního vyjádření nikdy nesetkala s nevhodným obsahem. Odpovědělo. Naopak, část studentů (20 %) alespoň někdy narazí na nevhodný obsah.

ZÁVĚRY:

- ✚ Největší obavou studentů je nadměrná časová náročnost sociálních médií.
- ✚ Většina studentů necítí tlak na předstírání nebo nevidí sociální média jako nutnost pro přátelství.
- ✚ Kyberšikana a pocit vyloučení nejsou extrémně časté, ale stále ovlivňují menší část studentů.
- ✚ Vystavení nevhodnému obsahu je poměrně běžné, což ukazuje na výzvy moderace obsahu na sociálních sítích.